

Curierul Sanitas

Nr. 1 (108) Martie, 2013

Buletin informativ
al Sindicatului "Sănătatea"
din Republica Moldova

Ziua Femeii este una dintre cele mai dorite sărbători din lume. În fiecare an, pe 8 Martie, planeta sărbătorește Ziua Femeii, dăruindu-i sărbătoritei cele mai frumoase cadouri și urări, făcând-o cea mai fericită.

În ultimii ani femeile sunt în topul schimbărilor, muncind cot la cot cu bărbații, implicându-se activ la promovarea reformelor, pentru a edifica un stat de drept, bazat pe valori democratice.

Activitatea femeilor în toate domeniile și-a menționat necesitatea creării condițiilor adecvate în care femeia să aibă motivația pentru a se implica mai mult în procesele de administrare a țării.

Într-un stat democratic femeia trebuie să fie percepută și în alte roluri decât cel de mamă, soră, soție sau bunică, deoarece femeile posedă un potențial intelectual și uman deosebit.

STIMATE COLEGE!

De 8 Martie Vă urăm o primăvară frumoasă, cu soare, fericire și toată dragostea noastră prinsă într-un frumos buchet de ghiocei ce vestesc venirea unei noi primăveri!

Fie ca toate împlinirile frumoase, sănătatea și spiritul acestei zile să Vă însoțească pretutindeni și fie ca primăvara iubirii să Vă inunde sufletul cu bucurie și cu parfumul tuturor florilor sale.

Vă dorim un 8 Martie cât mai frumos!

Cu profund respect,

*Din numele Biroului Executiv
al Sindicatului „Sănătatea”*

Victor BENU

REAȚIA COLECTIVELOR INSTITUȚIILOR MEDICO-SANITARE PUBLICE LA REFORMELE PROMOVATE DE MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

Implementarea Foii de parcurs a Ministerului Sănătății a generat opinii diferite, dezechilibru în colectivele de muncă din ramura sănătății și, mai mult ca atât, neînțelegeri în societate.

Ministerul Sănătății încearcă contrar Legii ocrotirii sănătății să reorganizeze unele instituții medicale prin ordinele sale.

Luând în considerație că reformele promovate de Ministerului Sănătății ating interesele de muncă, economice și profesionale ale angajaților, colectivele IMSP din municipiul Chișinău; Institutul de Cardiologie; Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „T. Ciorbă”; Spitalul Clinic Republican

pentru Copii „Em. Coțaga”; Centrul medicilor de familie Florești; Oficiile medicilor de familie: Rădulenii Vechi, Gura Căinarului, Putinești; Centrele de sănătate: Ghindești, Trifănești, Mărculești, Vărvăreuca, Tîrgul Vertiujeni, Prodănești, Cunicea, Cuhurești, Gura Camencii au adresat scrisori deschise și adresări colective președintelui Parlamentului Republicii Moldova, dlui Marian Lupu; președintelui Comisiei Parlamentare Protecție Socială, Sănătate și Familie, dlui Vladimir Hotinenanu și președintelui Sindicatului „Sănătatea”, dl Victor Benu.

În continuare publicăm câteva din aceste scrisori:

MULTSTIMATE DOMNULE PREȘEDINTE,

Colectivele IMSP AMT municipale prin prezenta se adresează către Dumneavoastră pentru a examina reforma înaintată de Ministerul Sănătății din Republica Moldova în cadrul IMSP municipale.

Anterior, colectivele s-au adresat către demnitarii de stat cu aceeași problemă dar am primit un răspuns doar de la Ministrul Sănătății, prin care se confirmă propunerile pentru m. Chișinău din foaia de parcurs.

În contextul celor expuse, ținând cont că comisia parlamentară a cerut asistarea reformelor inițiate de către domnul ministru A. Usatii cu prezentarea strategiei în parlament, luând în considerație particularitățile serviciului medical a municipiului Chișinău, capitala țării, și reformele deja petrecute în sistemul asistenței medicale primare și specializate de ambulator anume în municipiu, solicităm să se ia în considerație argumentele colectivelor vizând păstrarea structurii existente a serviciilor de ambulator, fiind optimale la moment, din următoarele considerente:

Asociațiile Medical Teritoriale (AMT-urile) în m. Chișinău au fost create de către administrația publică locală și Ministerul Sănătății în an. 1995, conform sectoarelor administrative, 5 la număr.

Crearea noilor structuri de ambulator a fost rezultatul mai multor reforme a sistemului de Sănătate din municipiu cu adevărata descentralizare și separare a policlinicilor de la staționare, cu oferirea reală a autonomiei financiare și manageriale asistenței de ambulator, atât primare cât și specializate.

Comasând ulterior policlinicile de maturi și copii, consultațiile de femei, cumulând experiența prin activitatea echipelor comune a medicilor terapeuți – pediatri – ginecologi, s-a ajuns în final la crearea AMT-urilor, instituții optimale ca structură organizatorică, având în componența sa Centrul Consultativ Diagnostic de sector cu specialiști, paraclinică și Centre a Medicilor de Familie, asigurându-se astfel accesul la toată diversitatea de asistență medicală de ambulator.

Contrar afirmațiilor dlui ministru, expuse în presă, că în m. Chișinău din 1999 nu se mai fac reforme, și nu se optimizează cheltuielile, amintim:

În perioada an.1995-2012 de la AMT-uri au fost retrocedate mai multe spații costisitoare la întreținere și neutilizate din p.d.v. funcțional cum ar fi Policlinica Asociației Curativ Sanatoriale, p-ca de pe str. P. Movilă – retrocedată Direcției Generale Municipale Educație Tineret și Sport, p-ca de pe str. Socoleni – retrocedată staționarului Dispensarul Narcologic Republican, fosta p-ca Fizioterapeutică (retrocedată Casei de Asigurări Sociale s. Centru), p-ca nr.15 – de pe

str. Hajdeu, 49 – retrocedată Centrului de Sănătate Publică Municipal.

La finele anului 2003 de către Consiliul municipal Chișinău a fost luată decizia de delimitare juridică a Centrelor de Sănătate din suburbii cu activitatea separată a Medicilor de Familie, dar pentru acordarea asistenței medicale diverse și complexe specializate de ambulator CS contractează serviciile respective din AMT-uri.

În anii 1995-2012 și începutul anului 2013 intens s-a lucrat asupra optimizării statelor de personal, ca rezultat în toate Asociațiile s-au redus numărul de unități de state și persoane fizice cu 23% - 49%, statele actuale fiind în corespundere cu normativele determinate de Ministerul Sănătății (numărul cărora se micșorează din ordin în ordin!).

Paralel cu restructurarea organizatorică, a demarat politica de pregătire a cadrelor – și anume instruirea medicilor terapeuți și pediatri în Medici de Familie, după pregătirea lor prealabilă prin stagieri la Universitatea de Medicină timp de 6 luni, angajarea celor pregătiți prin internatură și rezidențiat în domeniul MF.

Actualmente, în Asociații activează circa 70% MF pregătiți prin specializare timp de 6 luni, 20%-prin rezidențiat și 10% - prin internatură, fapt ce e insuficient pentru cunoașterea și utilizarea corectă a tuturor manipulărilor și procedeele specializate în domeniul ORL, oftalmologie, chirurgie și ginecologie, conform profesiogramei Medicului de Familie.

Această carență e un argument serios împotriva separării asistenței medicale primare de cea specializată de ambulator, deoarece neavând pregătirea optimală Medicii de Familie nu vor putea efectua unele procedee ale specialiștilor (oftalmoscopia, control ginecologic, pansamente etc.) și respectiv trimerterile la specialiști nu se vor diminua (cum se așteaptă în cazul propus de Minister), doar că pacienții vor avea de mers pentru astfel de asistență în alte instituții.

Tot în acest context menționăm, că în cadrul Asociațiilor odată cu implementarea Asigurărilor Obligatorii Medicale, medicii de familie și medicii specialiști sunt finanțați pe conturi diferite, la fel consumurile sunt separate, adică se respectă autonomia financiară în cadrul AMT pentru aceste 2 tipuri de servicii medicale.

În anii 1995-2012, cu susținerea fondatorului și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, a fost fortificată baza tehnico-materială a AMT-urilor prin reparații, procurări de utilaj medical modern, implementarea tehnologiilor medicale noi și tehnologiilor informaționale, direcționând în acest scop surse financiare considerabile .

Astfel, structura existentă a AMT-ului, având ca unitate de bază echipa Medicilor de Familie cu deservirea a 15000 populație s-a dovedit pe parcursul acestor ani și până în prezent a fi optimală, apropiată de locul de trai a populației, cu accesul maximal creat la servicii de asistență medicală primară, asistență specializată de ambulator, diagnostică și paraclinică.

În așa mod actualmente AMT-urile, (compuse din Centrul Consultativ Diagnostic și Centrul Medicilor de Familie) răspund așteptărilor pacienților ca amplasament, structură, acces la diverse servicii de calitate.

Drept rezultat, indicatorii de sănătate publică și demografici în municipiul Chișinău toți anii sunt stabili și mai favorabili decât pe țară.

Astfel, infrastructura AMT-urilor face față cerințelor și toți experții ce au evaluat starea de lucru au constatat că doar în municipiul Chișinău se prestează servicii medicale de ambulator calitative și în volum deplin.

Având o structură care funcționează stabil, cu indicatorii favorabili, cu o conlucrare strânsă cu serviciile din comunitate și în primul rând cu Preturile de sector și serviciile sale, orice propunere de descentralizare cu delimitarea juridică a Centrelor Medicilor de Familie și CCD apoi trecerea medicilor specialiști sub jurisdicția spitalelor – este echivalentă distrugerii AMT-urilor, cu înrăutățirea acordării asistenței medicale de ambulator populației în toate aspectele și anume:

- Se va limita accesul populației la serviciile specializate, deoarece populația va fi nevoită să se

adreseze după consultații la spital, apoi să revină la MF, ce va duce inevitabil la nemulțumirea populației, tergiversarea stabilirii oportune a diagnosticului și respectiv, inițierea tardivă a tratamentelor.

- Se va pierde în calitatea serviciilor, deoarece ele vor fi dispersate, nu se vor realiza consultațiile și diagnostica în volumul prevăzut de Protocoalele Clinice Naționale și Programele Naționale, rândurile de așteptare la specialiști vor deveni mult mai lungi decât în prezent.

- În capitală nici un spital municipal nu poate amplasa în sediile sale „armata” de medici specialiști ce activează acum în condiții de ambulator. Conform datelor oficiale în m. Chișinău în condiții de ambulator activează 360 medici specialiști și 237 asistenți medicali ai medicilor specialiști (inclusiv: 22 oftalmologi, 27 ORL, 33 neurologi, 80-ginecologi ș.a.). Pentru amplasarea lor, după norme minimale în spitale ar trebui 4500 m² sau un bloc cu 5 – 7 etaje, ce nu e real!

- Reforma propusă inevitabil va duce la reducerea numărului de specialiști ce va trezi revolta medicilor și populației.

- Reorganizarea Asociațiilor cu autonomia juridică a CMF-urilor ar înrăutăți și indicele de cost-eficiență, deoarece se va majora numărul de unități administrative, economico-financiare, și gospodărie, fiindcă din 5 AMT-uri existente se vor forma 17 instituții noi, fiecare cu administrația și serviciile economice-contabile și de gospodărie, care vor duce la sporirea inevitabilă a cheltuielilor pentru salariile personalului respectiv, dispersarea surselor financiare disponibile, imposibilitatea procurărilor de utilaj și se vor extinde căile de parcurs a pacienților după asistență medicală.

Ținând cont de cele expuse susținem menținerea structurii existente a Asistenței Medicale Primare și specializate de ambulator considerăm, că în m. Chișinău oraș-capitală cu o densitate înaltă a populației, AMT-urile trebuie păstrate, desfacerea în CMF autonome nefiind rațională pentru pacienți nici ca acces, nici calitate și neeficientă economic.

Cu atât mai mult, că practica ultimilor ani din multe țări europene a demonstrat necesitatea reunirii activității MF și specialiștilor în ambulator și mai multe din ele (Germania, Franța, Suedia, România, ș.a.) se orientează la crearea noilor centre medicale, cu îmbinarea tuturor activităților.

Totodată susținem reformele ulterioare posibile în timp în m. Chișinău cum ar fi:

1. Crearea oficiilor MF doar în raioanele îndepărtate a orașului, odată cu construirea blocurilor locative noi și prevederea spațiilor pentru aceste oficii, conlucrarea acestor OMF cu AMT-uri și staționare.

2. Dotarea acestor oficii a MF cu utilajul și accesoriile necesare pentru activitate. (De exemplu Estonia a investit în 10 ani 70 mln € pentru crearea și dotarea a 803 oficii a MF, spre informare în m. Chișinău activează 527 MF).

3. Crearea unui nou mecanism de conlucrare a MF, specialiști și staționare în aspectul perfecționării profesionalismului și ameliorării procesului curativ profilactic.

4. Extinderea activităților staționarelor de zi somatice prin reîntoarcerea „cazurilor Tratate în condiții de ambulator, ce real vor răspunde așteptărilor crescânde a pacienților cronici și vor exclude presiunea asupra staționarelor municipale în planul reducerii numărului cazurilor tratate anual.

5. Dezvoltarea și echiparea staționarelor de zi de profil chirurgical în cadrul AMT (ORL, ginecologic, chirurgie generală ș.a.) analogic cu practica internațională, ce la fel va apropia serviciile respective de populație, neseperând pacientul de locul de trai și eliminând serviciile chirurgicale mai simple din spectrul staționarelor, astfel minimizând consumurile lor.

Conducerea și colectivele AMT-urilor sunt disponibile de a susține acele reforme în ramură, care vor fi cu certitudine orientate la satisfacerea cerințelor pacienților, motivația lucrătorilor medicali și economic argumentate.

Rămânem în speranța luării atitudinii constructive pentru calmarea spiritelor colectivelor medicale și asigurarea unei stabilități necesare în activitatea cotidiană.

Cu respect, Colectivele: IMSP AMT Botanica, IMSP AMT Buiucani, IMSP AMT Centru, IMSP AMT Ciocana, IMSP AMT Râșcani.

Semnăturile reprezentanților colectivelor (1930 semnături).

ADRESARE COLECTIVĂ

Privind păstrarea integrității juridice a Institutului de Neurologie și Neurochirurgie în cadrul reformelor inițiate de Ministerul Sănătății

Institutul de Neurologie și Neurochirurgie își desfășoară activitatea conform Hotărârii Guvernului RM nr. 1326 din 14 decembrie 2005 și Ordinul MS nr. 15-p § 3 din 01.02.2006, este înregistrat prin decizia Camerei înregistrării de Stat a Ministerului Dezvoltării Informaționale a RM nr. 1003600150602 din 02.06.2006 și acreditat conform Hotărârii Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare nr. 49/AC din 30 octombrie 2008 „Cu privire la rezultatele evaluării și acreditării Institutului de Neurologie și Neurochirurgie». Până la fondare instituția a avut o experiență tristă de activitate în componența Spitalului Clinic de Psihiatrie și Spitalul Clinic Republican cu un principiu rezidual de finanțare.

INN la moment este unica instituție curativ-profilactică specializată, care asigură asistență medicală înalt calificată la etapa specializată de ambulatoriu și staționar pacienților cu maladii ale sistemului nervos, reprezintă baza științifică, destinată pentru efectuarea cercetărilor științifice, elaborarea și implementarea în practică a celor mai noi realizări științifice și constituie baza clinică de pregătire a cadrelor USMF „N. Testemițanu” cu Clinicele de Neurologie și Neurochirurgie.

Fondarea instituției a fost dictată de realitatea epidemiologică cu referire la maladiile cerebrale vasculare, preponderent accidentele vasculare cerebrale, care sunt cauzele principale ale morbidității generale și sunt situate pe locul trei în cauzarea mortalității generale a populației. Anual în Republica Moldova sunt înregistrate circa 11000 de cazuri noi de accidente vasculare cerebrale și 2000 cazuri repetate.

În ultimii ani, în INN au fost implementate și se utilizează pe larg un șir de metodologii progresiste de diagnosticare și tratament: Tomografie Computerizată cu posibilitatea investigațiilor vaselor cerebrale (CT-angio), a coloanei vertebrale și a altor părți ale scheletului cu reconstrucția volumetrică tridimensională, aparat radiologie pentru monitorizarea operațiilor la coloana vertebrală C-Arm, Dopplerografia ultrasonografică transcraniană a vaselor magistrale cerebrale intra- și extra-craniene, electroneuromiografia cu potențiale evocate (somatosenzitive, auditive și vizuale), monitorizarea electrofiziologică intraoperatorie, aparatul complex pentru investigații neurooftalmologice, microscopie performante și unice în țară pentru intervenții chirurgicale.

Anual, în secția consultativă a INN se adresează peste 30.000 pacienți cu diferite probleme ce țin de domeniul neurologiei și neurochirurgiei, activitatea chirurgicală constituie 96%. În prezent, în cadrul INN spectrul intervențiilor chirurgicale performante este în continuă perfecționare și permit utilizarea celor mai progresive metodele microneurochirurgicale de tratament ale tumorilor și metastazelor cerebrale și ale măduvei spinării, anevrismelor, malformațiilor vasculare, herniilor de disc, stenozei de canal lombar și cervical, spondilolisteze, traumatisme vertebro-medulare cu metode contemporane de fixare, tumori spinale, malformații etc.

În ultimii 5 ani de activitate (2008 - 2012) majoritatea specialiștilor secției știință au efectuat mai multe stagii în cele mai mari Clinici neurochirurgicale din SUA, Japonia, Germania, fapt care a permis implementarea a peste 25 tipuri de intervenții chirurgicale noi, care au condus la lărgirea spectrului de servicii medicale acordate populației, la ameliorarea calității operațiilor tradiționale realizate anterior și la reducerea gradului de invalidizare postoperatorie.

Pe parcursul anilor 2010 - 2012 a beneficiat de finanțare din mai multe surse în sumă de peste

16 mln lei pentru procurarea aparatajului performant: a fost procurat utilaj medical pentru Serviciul radioimagnostică, un osteodensitometru pentru diagnosticarea patologiei degenerative a oaselor, pentru Laboratorul clinic și biochimic, utilaj medical, inclusiv Electroencefalograf portativ pentru secția de Terapie intensivă STROKE. Ultima a fost reparată capital în complex cu secția neurourgente,

A dat dovadă de eficacitate metoda neuroreabilitării timpurii a pacienților în urma afecțiunilor grave cu utilizarea echipamentului performant de reabilitare medicală în cadrul proiectului cu participare internațională „CUSANONE”.

A fost format Centrul de cefalee și durere, Centrul de Vertebroneurologie și dureri spinale, de asemenea Centrul Terapie Intensivă STROKE, care corespunde concepțiilor și performanțelor moderne.

Pentru asigurarea terapiei intensive specializate, inclusiv postoperatorii sunt desfășurate 14 paturi terapie intensivă și reanimare, inclusiv 2 paturi pentru complicațiile septice.

Utilizarea fondului de paturi este optimal: pe parcursul anilor 2006 - 2012 patul lucrează 360 zile în an, se tratează 6500 pacienți de profil neurologic și neurochirurgical, activitatea chirurgicală este în creștere de la 71% în 2005 la 95% în 2012. Este în continuă descreștere letalitatea spitalicească de la 5,7% la 2,3%, cea postoperatorie de la 4,5% până la 2,8%.

Institutul de Neurologie și Neurochirurgie ca instituție medicală pilot a implementat și la moment eficient utilizează în continuă perfecționare Sistemul informațional medical, aprobat pentru activitatea în sistemul sănătății prin Certificatele S.C. INFO WORLD S.R.L. (10 octombrie 2005), a Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate (28 octombrie 2005) și a Ministerului Sănătății al Republicii Moldova (20 aprilie 2006). Acest sistem oferă o vastă gamă de avantaje medicale, manageriale și medico-economice cu generarea dosarului electronic detaliat al pacientului, raportarea directă în sistemul DRG, asocierea datelor în dosarul electronic unic, calcularea costurilor de tratament cu generarea decontului de cheltuieli, informatizarea activităților desfășurate în cadrul farmaciei spitalului și restul subdiviziunilor, instrument absolut necesar în vederea îmbunătățirii continue a actului medical și managementului instituției.

A fost implementată extensia IQPACS a programului Hospital Manager Suite, specializată pe procesare și stocare a imaginilor în format DICOM. Institutul a achiziționat echipament pentru telemedicina, utilizat în procesul de consultare a pacienților, perfecționarea profesională a specialiștilor la distanță în colaborare cu Clinici universitare de peste hotare.

Continuă consolidarea bazei tehnico-materiale: a fost reparată capital secția neurourgente și terapie intensivă STROKE, blocul de sterilizare, încăperile arhivei medicale, au fost reparate capital și date în exploatare încăperi pentru instruirea rezidenților clinicilor universitare, instalarea sursei de alimentare cu energie electrică autonomă, este pus în aplicare generatorul de oxigen medical, la fel a fost procurat și dotat cu cele necesare reanimobilul de marca Mercedes-Benz. De menționat faptul, că INN își onorează integral obligațiile față de CNAM, prevăzute în Contractele anuale încheiate.

Cele menționate au fost posibile doar prin faptul, că IMSP INN este autonomă în procesul decizional și de planificare strategică, precum și aprecierea direcțiilor prioritare de dezvoltare cu aprobarea lor de către membrii Consiliului Administrativ.

În concluzie: Analiza activității medicale, de cercetare și economice demonstrează, ca instituția este una de performanță și unică în aspect de acordare a asistenței medicale la nivel terțiar și importanță națională în domeniul neurologiei și neurochirurgiei, din care motiv pledăm pentru instituirea unui management administrativ de performanță în cadrul reformelor cu păstrarea în continuare a personalității juridice a Institutului.

SCRISOARE DESCHISĂ

Venim către Dumneavoastră cu această scrisoare deschisă și suntem convinși, că exprimăm nu

doar părerea medicilor de familie din raionul Florești, ci și din întreaga Republică.

Suntem participanți activi în realizarea reformelor, care au loc în sistemul de sănătate, în special, în Asistența Medicală Primară: reforme, care lovesc foarte dureros în oameni vii prin disponibilizarea acestora, prin reducerea personalului; reforme care absolut nu sunt consultate cu colectivele de muncă.

Cel mai dureros este faptul, că aceste reforme afectează foarte mult nivelul de salarizare în sectorul de medicină primară.

Volumul de lucru al unui medic de familie este în creștere, complexitatea sarcinilor și responsabilitățile.

Însă, contractarea serviciilor medicale în Asistența Medicală Primară pentru anul 2013 demonstrează o subfinanțare vădită.

Se declară în presă despre majorarea salariului la medicii de familie, se declară despre salariul unui medic de familie de 10 000 lei, însă real finanțarea în anul 2013 este de 85% față de anul 2012, care atrage după sine reducerea semnificativă a salariului lunar pentru angajații din sistem. Această dezinformare (salariul de 10 000 lei al medicului de familie) a provocat o atitudine, pe alocuri agresivă, a populației față de medicii de familie.

Acea diferență la salariu – bonificație de 15% sub formă de indicatorii de calitate, va fi foarte dificil de realizat de echipa medicilor de familie, din simplul motiv că implică o multitudine de factori (sociali, economici, culturali, demografici, etc.).

Astfel, salarizarea certă va rămâne la nivelul de 85 la sută.

Acest fenomen ne indignă mult și va duce la migrarea masivă a cadrelor medicale în căutarea de locuri de muncă cu condiții mai bune.

Ținem să Vă comunicăm, că la capitolul asigurarea cu cadre medicale în AMP în raionul Florești, de altfel, ca și în alte raioane situația este foarte nefavorabilă (asigurarea cu medici de familie - 76%, din ei - pensionari - 24 %). Pe parcursul ultimilor 10 ani a fost angajat la serviciu un singur medic de familie în raionul Florești.

În scopul prevenirii situațiilor, care pot influența negativ finanțarea și buna funcționare a Asistenței Medicale Primare, lezarea drepturilor de muncă, profesionale, economice și sociale ale lucrătorilor medicali, salariații din medicina primară din raionul Florești solicită:

Întreprinderea măsurilor pentru realizarea necondiționată a prevederilor Hotărârii de Guvern al Republicii Moldova nr. 545 din 25.07.2012 ce ține majorarea salariilor angajaților din IMSP încadrate în AOAM cu 10 la sută de la 01.07.2012, luând drept bază de calcul salariul tarifar pentru categoria I de calificare 825 lei.

1. Salarizarea lunară nu la nivelul de 85% din suma contractată cu Compania Națională de Asigurări în Medicină, ci la nivelul de 100%, bonificația fiind suplimentară.

2. Revederea indicatorilor de calitate pentru medicul de familie, deoarece cei aprobați pentru anul 2013 îi transformă pe medicul de familie în „statist-contabil”.

3. Implementarea reformelor la nivel de instituție să fie consultată în prealabil cu colectivele de muncă, comitetul sindical, populația și APL.

4. Comunicare mai activă și mai eficientă dintre Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Sindicatul „Sănătatea” din Republica Moldova și colectivele de muncă.

Suntem ferm convinși și avem deplina încredere, că vom fi auziți, vom fi susținuți și medicii de familie din țară își vor continua activitatea în Republica Moldova, fiind la straja sănătății fiecărui cetățean, care este prioritatea numărul unu al fiecărui stat.

Sindicatul „Sănătatea” din Republica Moldova, în calitatea de reprezentant al salariaților din ramura sănătății, nu poate rămâne indiferent la toate aceste adresări și vine în susținerea membrilor săi de sindicat.

Astfel Sindicatul „Sănătatea” a adresat

Președintelui Parlamentului Republicii Moldova, dlui Marian Lupu o scrisoare prin care solicită să intervină în stoparea imixtiunii conducătorilor Ministerului Sănătății în activitatea Sindicatului „Sănătatea”.

MESAJ DE FELICITARE CU OCAZIA

ZILEI INTERNAȚIONALE A FEMEII - 8 MARTIE

Ziua de 8 martie este un motiv de bucurie pentru doamne și domnișoare. În această zi se dăruiesc flori, se fac cadouri, se venerază femeia. Puțini știu că ziua internațională a femeii marchează, de fapt, o comemorare. În urma cu 100 de ani, într-un incendiu dintr-o fabrică din New York, și-au pierdut viața numeroase muncitoare. Angajatele fabricii de textile au declanșat un protest față de condițiile de muncă, iar inițiativa lor a fost punctul de plecare pentru fixarea datei de 8 martie ca fiind „Ziua Internațională a Femeii”.

În anul 1910, la Internaționala Socialistă din Copenhaga, s-a hotărât ca o zi pe an să fie consacrată sărbătoririi pe plan internațional a femeii muncitoare, iar în anul 1977, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a decis ca aceasta zi să fie 8 martie.

În țările Europei Occidentale, aceasta zi este asociată cu lupta femeii moderne pentru emancipare, în Italia, de exemplu,

de 8 martie sunt organizate reuniuni - cu teme și polemici politice, cu accent pe afirmarea drepturilor femeilor, a siguranței acestora la locul de muncă, a sănătății.

În țările baltice, pe 8 martie se pune mai mult accent pe Ziua Mamei. Copiii dăruiesc mici cadouri și flori mamelor. Tot în aceasta zi, bărbații oferă flori femeilor care le sunt aproape, în semn de mulțumire, respect și iubire.

Cu toate ca această sărbătoare s-a născut din dorința de a face ca femeia să devină egală bărbatului, persoanele de sex feminin încă nu sunt plătite la fel ca bărbații, nu sunt prezente în același număr ca bărbații în afaceri și politică, iar violențele comise împotriva acestora sunt mult mai grave decât cele suferite de bărbați.

Deoarece în sistemul de sănătate activează un număr numeros de femei ne solidarizăm în plan internațional și adresăm cele mai frumoase felicitări:

Mult stimată colege,

Primăvara înseamnă pentru

noi toți bucuria reînvierii naturii, apariția primelor flori și mireasma ierbii proaspete. Doresc ca acest anotimp, împreună cu primii ghiocei și primele rândunele, să fie și un simbol al înălțării sufletelor Dumneavoastră. Fie ca această zi de 8 Martie să Vă aducă noi speranțe și pace în suflet, gingășie și dragoste, putere și multe realizări.

Doresc ca minunea acestei zile să lumineze inimile tuturor și să Vă aducă renașterea speranței, a bucuriei și a căldurii în suflet. Primăvara să Vă înmiresmeze inima și sufletul cu parfumul florilor ei neasemuite și să Vă arate ce înseamnă să zâmbești, să iubești și să fii iubită cu adevărat!

Pentru că zâmbetul nostru este un semn de speranță în bine, pentru că avem mereu forța și răbdarea de a însenina zilele, timpul se oprește puțin în loc să ne aducă un omagiu.

Cele mai calde urări de Ziua Internațională a Femeii tuturor doamnelor și domnișoarelor!

Să purtați primăvara mereu în suflet!

CUM ȘTIU FEMEILE!!!

*Cum știu femeile să aștepte
Fanatice și răbdătoare
Cu ochii numai drumuri drepte
Cu sufletul numai cărare.
Cum știu femeile să-ndure
O soartă în furtuna frântă
Cu sufletul ca o pădure
În care păsări nu mai cântă.
Cum știu femeile să creadă
Naiv că vremea se întoarce
Cu sufletul ca o livadă
Ce-așteaptă rod în miez de iarnă.
Cum știu femeile să plângă
Neîmplinite a lor vise*

*Cu sufletul o noapte adâncă
În care stelele-s ucise.
Cum știu femeile să-ngroape
Nădejdea lor de-o viață întregă
În lacrima de sub pleoape
Și-n sufletul țărână neagră.
Cum știu femeile să uite
De un cer apus, de o clipă sfântă
Cu sufletul izvor de munte
Spre alte ceruri se avântă.
Cum știu femeile să râdă
În jur revarsă curcubeu
Chiar luna plânsă și amărâtă
Râde cu suflet de femeie.*

Elena STEMPOVSCAIA,
Președintele Asociației Nurselor

FEMEIA – MINUNATĂ CREAȚIE DIVINĂ!

La acest început de primăvară, când suflul renașterii naturii se îngeamănă firesc cu farmecul sublim al feminității, colectivul SA „Sanfarm-Prim” Vă adresează cele mai sincere felicitări cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii – 8 Martie, exprimându-vă toată dragostea și admirația.

Pentru că sunteți cele care înseninează viața, pentru că sunteți cele care dați lumii mai multă frumusețe, pentru că sunteți cele mai puternice, pentru iubire, dăruire, înțelegere, înțelepciune, sensibilitate, frumusețe, tandrețe, finețe... meritați aprecierea și recunoștința supremă.

Cuvintele, chiar cele mai alese, nu au puterea să cuprindă imensitatea valorii, dimensiunea rostului aflării femeii pe Pământ. Ele însă, cel puțin fac să cunoașteți atitudinea celor care Vă înconjoară.

Să fiți mereu apreciate și inspirate de căldură sufletească, de susținere, respect, bunăvoință, iar

pacea și înțelegerea să domine mereu în sufletul și familiile Dumneavoastră.

Fie ca gândurile luminoase să Vă însoțească pretutindeni, să Vă facă viața cât mai luminoasă, trăind în armonia bunăvoinței și a fericirii râvnite, ca nesfârșită primăvară.

Colectivul SA „SANFARM-PRIM”

FEMEII!!!

Mai frumoasa decât viața,

Doar femeia poate fi,

Mai deșteaptă ca povăța,

Doar femeia poate fi...

Spunea D. Matcovschi într-o poezie dedicată femeii, și avea perfectă dreptate. Mult stimate doamne! Incepe luna în care voi trebuie să Vă simțiți în largul vostru, iubite, adorate, apreciate și fericite, pentru că sunteți sărbătorite!

Ziua de 8 martie, este un prilej potrivit pentru a Vă spune și a Vă arăta încă o dată cât de importante sunteți pentru noi, bărbații.

Noi, iubim o femeie pentru ceea ce o diferențiază, pentru unicitatea ei, ca într-un final să ajungem la concluzia că nimic în lume nu o poate înlocui.

8 martie - o zi însoțită de primăvară, o zi cu primii ghiocei, ziua, când sunt sărbătorite cele mai iubite, cele mai gingașe, cele care dau viață pruncilor - Femeile.

În Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile activează 206 angajați, din ei 170 sunt femei, care muncesc cu abnegație și dăruire de sine.

În inimile lor este loc nu numai pentru cei apropiați, dar și pentru pacienți, prin aceasta având tot respectul și recunoștința lor.

Cu prilejul Zilei internaționale a Femeilor adresez colegelor din ramura sănătății cele mai sincere felicitări.

Vă doresc ca bucuria și fericirea să Vă încălzească sufletele și să Vă lumineze chipul în fiecare zi! Rămâneți la fel de frumoase, înțelepte și de neînlocuit pentru totdeauna!

*O zi a Splendorii, o zi de poveste,
O zi pentru care trăim,
Frumoase Femei, leagănul vieții
Voi sunteți motivul sublim.*

*Vasile GHILEȚCHI,
președintele CS al Spitalului
Dermatologie și Maladii
Comunicabile*

Stimate Doamne și Domnișoare!

Să Vă păstrați inteligența sclipitoare,
Să rămâneți frumoase și gingașe,
Mame și bunici de aur.
Să fiți adorate de toți cei ce Vă înconjoară:
Copii, nepoți, prieteni, rude, soți.
Să emanați mereu căldură,
Noblețe și optimism.
Multă sănătate, fericire,
prosperare.
La Mulți Ani!

*Tudor CĂRĂRUȘ,
președintele Comitetului
municipal Chișinău
al Sindicatului „Sănătatea”*

FELICITARE!

Cu ocazia zilei de 8 martie felicit toate femeile din raionul Criuleni, încadrate în asistența medicală. Ele sunt aproape șase sute și constituie potențialul de bază a sistemului de sănătate din raion.

Condițiile de lucru încă lasă mult de dorit, tehnologiile avansate în diagnostic și tratament sunt implementate insuficient. Salariile infirmierelor, asistenților medicali, chiar și a medicilor sunt destul de modeste. Din partea autoritarilor nu auzim decât învinuiri, blamări. Populația este iritată, adesea pune sănătatea proprie în totalitate pe seama lucrătorilor medicali, uitând de rolul mediului, stresului, efortului personal în prevenirea îmbolnăvirilor. Cetățenii nu sunt stimulați să se adreseze la medic. Lor li se spune că medicul de familie și echipa sa trebuie să-l caute acasă, să-l convingă să-și măsoare tensiunea arterială, să primească tratament hipotenziv, preparate de fier, acid folic. Tot ei trebuie să roage populația să treacă controlul profilactic, să convingă gravidele să se pună la evidență în termeni oportuni.

După unele discursuri s-ar părea, că până acum lucrătorii medicali n-au lucrat calitativ, dar acum vor fi stimulați material și totul va fi bine. În realitate, finanțarea medicinii nu a crescut față de 2012, a rămas aceeași, chiar s-a micșorat cu 15% la medicina primară, care a fost condiționată și care eventual

poate fi manipulată prin procedura de validare.

În pofida greutăților prin care trec angajatele din sănătatea publică a raionului Criuleni, majoritatea absolută au rămas fidele profesiei, sunt pline de entuziasm, devotate profesiei alese, compătimitoare, de o calificare înaltă, au rămas împăcate sufletește, pulsează de viața se bucură de recunoștința, respectul, satisfacția pacienților și rudelor lor.

Felicit toate femeile care activează în sănătatea publică din raionul Criuleni și din întreaga republică cu sosirea primăverii, cu ziua femeilor. Vă doresc liniște în suflet, pace, să aveți timp pentru cei dragi, pentru a vă trăi viața din plin, pentru a fi fericite.

*Iurie NOVITCHI,
președintele CS al SR Criuleni*

STIMATE DOAMNE ȘI DOMNIȘOARE!

În ajunul celor mai frumoase, duioase și îndrăgite de toată lumea sărbători – Ziua Internațională a femeii – permiteți-mi să Vă aduc un omagiu și să Vă adresez cele mai sincere cuvinte de dragoste și recunoștință. Vă doresc să aveți parte de iubire, atenție și înțelegere din partea bărbaților Dumneavoastră, iar gingășia primăverii să Vă însoțească pe parcursul întregii vieți. Fie ca pacea și liniștea să dăinuiască în casele și familiile Dumneavoastră, iar fiecare zi să Vă aducă numai bucurii. Fie ca tot ce faceți, toate aspirațiile Dumneavoastră să fie încununată de succes.

CÂNTEC FEMEIESC

Așa e mama și a fost bunica
Așa suntem femei lângă femei,
Părem nimic și nu-nsemnăm nimica
Doar niște „ele” ce-i slujesc pe „ei”.
Ei neglijenți, iar ele foarte calme,
Ei încurcând ce ele limpezesc,
Ei numai tălpi și ele numai palme
Acesta e destinul femeiesc.
Și-n fond, ce fac femeile pe lume?
Nimic măreț, nimic impunător.
Schimbându-și după ei și drum și nume
Pun lucrurile iar la locul lor.
Cu-atâția pași ce au făcut prin casă
Și pentru care plată nici nu cer,

De-ar fi pornit pe-o cale glorioasă
Ar fi ajuns și dincolo de cer.
Ei fac ce fac și tot ce fac se vede:
Ba strică mult și ele-ndreaptă tot,
Și de aceea nimeni nu le crede
Când cad, îmbătrânesc și nu mai pot.
Așa e mama și a fost bunica
Și ca ele mâine eu voi fi.
Ce facem noi, femeile? Nimica,
Decât curat și uneori copii.
Suntem veriga firului de ață,
În fiecare lanț făcut din doi.
Ce greu cu noi femeile în viață,
Dar e și imposibil fără noi...

*Mihail OPREA,
Directorul general
al Dispensarului de
Narcologie*

STIMATE DOAMNE!

În această minunată zi de primăvară sărbătorim cu un deosebit respect pe scumpele și dragele noastre soții, mame și bunici, surori și fiice, prietene și colege.

Adresăm cuvinte de recunoștință pentru capacitatea Dumneavoastră de a îmbina armonios activitatea profesională cu viața de familie, responsabilitatea în lucru cu stima și compasiunea

față de cei suferinzi.

Vă dorim din suflet să fiți împlinite, respectate și apreciate, să aveți cât mai puține griji și cât mai multe bucurii și zile luminoase!

Fie ca toate realizările frumoase, sănătatea și spiritul acestei zile să vă însoțească mereu și pretutindeni.

Colectivul IMSP AMT Râșcani

DOMNIȘOARELOR ȘI DOAMNELOR!

În țara noastră tradiția de celebrare a Zilei femeii este de mai demult. Rădăcinile ei se regăsesc în obiceiul de confecționare și dăruire a mărtișoarelor ființelor dragi. Mai mult, astăzi ea este văzută de unii și ca prima zi a reînnoirii naturii și venirii primăverii.

Distinse domnișoare și doamne! Orice ași spune astăzi, nimic nu se compară cu ceea ce a zis poetul: *“Femeia este dumnezeirea existenței și viețuirii noastre pe pământ”*. Fie ca în această zi și în toate celelalte 364 de zile ale anului să Vă bucurați de toată stima și respectul pe care-l meritați. Să iubiți și să fiți iubite, să simțiți susținere la serviciu, să aveți parte de noroc în familie și să Vă umpleți de fericire în viața personală. Voi sunteți ființele delicate și sensibile, care dați viață și edificați viață, poate de aceea, în momentele grele vă dovediti a fi mai tari și mai rezistente decât bărbații.

Administrația CNȘPMU

Se spune, că simbolul zilei de 8 Martie este lăleaua, și deoarece lăleaua emană ca și voi, Femeile, multă grație și gingășie.

Vă urăm sănătate! Să fiți mereu vesele, cu zâmbetul pe buze și licăriri în priviri, care ne încântă și ne înfrumusețează viața!

Comitetul sindical CNȘPMU

DE LA FEMEIE VINE LUMINA

Primăvara înseamnă lumină, speranță, mai ales dragoste. Chiar dacă această primăvara e timidă încă, totuși bate la porțile noastre și așteaptă cuminte să-i deschidem sufletul.

Toate femeile au un surâs ce se adresează inimii, ceva asemănător cu fericirea. Unele femei au premii de frumusețe, altele nu le va avea vreodată, căci Frumusețea Sufletului rămâne ascunsă, dar, cu siguranță, toate-toate, absolut toate femeile sunt frumoase, pentru că au în inimă o mare dragoste pe care o emană cu generozitate pentru noi.

Căldura, blândețea lor din priviri nu poate decât să ne înalțe sufletul. Avea dreptate Grigore Vieru când spunea; „Poate că într-adevăr ochii femeii

iubite sunt marginea lumii»,

Stimate Doamne, cele care vegheați la căpătâiul nostru nu doar acasă, ci și la serviciu, fie ca Sănătatea, Norocul, Succesul, Bunătatea și Fericirea să Vă însoțească și să Vă lumineze drumul cu aripile sale de Înger Păzitor.

Să răspândiți mereu Lumina, să multiplicați Lumina, să fiți mereu Lumină!

Vă mulțumim scumpelor, dragelor că sunteți în viața noastră, căreia îi dați culoare.

*Iurie TOPOR,
președintele CS al SR Strășeni*

Stimate Doamne din sistemul de Sănătate

La acest început de primăvară, când suflul renașterii naturii se îngeamănă firesc cu farmecul sublim al feminității, Colectivul Centrului de Sănătate Publică Raional Cahul Vă adresează cele mai sincere felicitări cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii – 8 martie.

Să fiți la valoare apreciate și inspirate de căldură sufletească, să Vă bucurați de susținere și respect, iar pacea și înțe-legerea să domine mereu în sufletul și familiile Dumneavoastră.

Fie ca gândurile lumi-noase să Vă însoțească pretutindeni, să Vă facă viața cât mai luminoasă, trăind în armonia bună-voinței și a fericirii râvnite.

Sănătate, dragoste, prosperare, bucurie și noroc.

Vladimir LÎSENCO,
medic-șef al CSP Cahul

Alexandru CALENDARI,
președintele CS al CSP Cahul

SCUMPELE NOASTRE DOAMNE ȘI DOMNIȘOARE, MAME ȘI COLEGE DE BREASLĂ!

Știm cu toții că femeile din Moldova se confruntă cu multiple probleme, cele mai grave fiind migrația forțată, traficul și sărăcia.

Noi, bărbații Moldovei, cu siguranță că suntem datori femeilor cu multe explicații.

Însă în aceasta zi de sărbătoare dorim să ne bucurăm și să serbăm acest dar al lui Dumnezeu care se numește femeia și mama!

Primăvara este anotimpul renașterii, al trezirii la viață. 8 Martie – ziua cea mai plină de feminitate, zâmbete și căldura sufletească!

Fie ca toate împlinirile frumoase, sănătatea și spiritul acestei zile să Vă însoțească pretutindeni și fie ca primăvara iubirii să Vă inunde sufletul cu bucurie și cu parfumul tuturor florilor sale. Vă doresc un 8 Martie cât mai frumos tuturor mamelor, fetelor și femeilor.

Vă mulțumim pentru ca ne-ați dat viață, nouă și urmașilor noștri. Vă mulțumim pentru drăgălășeniile voastre cu care ne condimentați existența și mai ales, Vă mulțumim pentru că zi de zi și ceas de ceas Vă frământă o întrebare legată de noi: oare vă iubim? Bineînțeles că vă iubim, sigur că vă iubim și ca dovadă a iubirii noastre, noi bărbații, facem pentru voi chiar și cele mai nesăbuite lucruri (pe care, altfel – în mod normal – nu le-am face). Și cum am putea să nu vă iubim când voi sunteți cele care, prin strămoașa voastră – Eva ne-ați ajutat să evadam din Paradis, iar prin urmașele ei ne ajutați să descoperim Infernul în toată splendoarea lui zi de zi și ceas de ceas... Viața în Paradis, fără voi, ar fi fost extrem de plictisitoare.

UNDE EȘTI...?

*Unde ești a mea suflare?
Unde ești prieten sfânt?
Ca un pescăruș pe mare,
Tu te lași purtat de vânt...
Și te poartă valul mării,
Te cuprinde brațul lui,
Ca în toiul primăverii,
Caldă rază-a soarelui.
Te aștept și zi și noapte
Te visez, prin somn plângând.
Și te rog cum nu se poate
Să revii măcar în gând
Eu ador sa fii cu mine,
Te aștept credința mea,
Și te rog, cum nu se poate,
Te implor: NU MA LASĂ!*

Sergiu VOICU,
Președintele CS al SR Orhei

Curierul Sanitas

Buletin informativ
al Sindicatului "Sănătatea"
din Republica Moldova

Adresa: mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 129.
Tel. 23-73-13. E-mail: sindsan@mail.ru
www.sindsan.md
Tipografia "CRIO" SA Com. 1131 Tiraj 4000 ex.

